

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATerea DISCRIMINĂRII
Autoritate de stat autonomă

Operator de date cu caracter personal nr. 11375

HOTĂRĂREA 479
Din data de 21.10.2015

Dosar nr.: 4A/2015

Petiția nr.: 3557/21.05.2015

Petent: Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării

Reclamat: S.A.

Obiect: Postare a unor mesaje cu caracter discriminatoriu la adresa persoanelor de etnie romă și la adresa evreilor, pe rețeaua de socializare Facebook, la data de 9 aprilie 2015

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

I.1. Numele, domiciliul, reședința sau sediul petentului

I.1.1. Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, cu sediul în Pța. Valter Mărăcineanu, nr. 1-3, sector 1, București

I.2. Numele, domiciliul, reședința sau sediul părții reclamate

I.2.1. S. A., cu domiciliul în

II. Obiectul sesizării și descrierea presupusei fapte de discriminare

2.1. Postare a unor mesaje cu caracter discriminatoriu la adresa persoanelor de etnie romă și la adresa evreilor pe rețeaua de socializare Facebook, la data de 9 aprilie 2015 „...piețele din București sunt în mâinile mafiei țigănești care spăguiește primăriile din supraprețul pe cale-l plătim noi. Concluzie: românii muncesc în legumicultură, românii plătesc șpaga la primării prin supraprețul pus de țigani...”, „...dacă în România evreii au fost anihilați de unde au apărut (și încă la conducerea țării) Roman, Ilieascu, Brucan, Cazimir, Ionescu, și, practic întregul aparat de stat?...”

III. Procedura de citare

3.1. În temeiul art. 20, alin.4 din O.G. nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a îndeplinit procedura de citare a părților.

3.2. Prin intermediul adresei înregistrată la CNCD sub nr. 4350/23.06.2015 a fost citat domnul S. A., în calitate de parte reclamată, pentru termenul stabilit de Consiliu la data de 07.07.2015. La termen, partea reclamată nu s-a prezentat.

3.5. Prin intermediul adresei înregistrată la CNCD sub nr. 4730/09.07.2015 a fost recitat domnul S. A., în calitate de parte reclamată, pentru termenul stabilit de Consiliu la data de 23.07.2015. La termen, partea reclamată nu s-a prezentat.

3.6. Prin intermediul adresei înregistrată la CNCD sub nr. 5951/15.09.2015 a fost recitat domnul S. A. în calitate de parte reclamată, pentru termenul stabilit de Consiliu la data de 06.10.2015. La termen, partea reclamată nu s-a prezentat.

3.7. Procedura de citare legal îndeplinită.

IV. Susținerile părților

4.1. Susținerile părții reclamate

4.1.1. Prin intermediul înscrisului înregistrat la CNCD sub nr. 4657/07.07.2015, partea reclamată solicită CNCD să îi comunice numărul corect de petiție și retrimiteră la aceeași adresă a unei noi citații.

4.1.2. Prin intermediul înscrisului înregistrat la CNCD sub nr. 5593/28.08.2015, partea reclamată susține că citația a ajuns la corespondent în perioada concediului legal de odihnă al referentului UNATC însărcinat cu preluarea și predarea corespondenței și, din acest motiv, partea reclamată nu a fost informată de primirea citației decât în data de 24.08.2015, la revenirea în activitate a referentului. Acesta menționează că a solicitat titularului de dosar, o retrimiteră a citației pe site-ul de socializare Facebook.

Reclamatul atașează declarația doamnei L. I., referent la UNATC, prin care aceasta susține că a fost primită corespondența în perioada de concediu legal al secretariatului.

4.1.3. Prin intermediul înscrisului înregistrat la CNCD sub nr. 6428/06.10.2015, partea reclamată susține că ultima citație nu a fost însoțită de nicio copie a petiției, astfel s-a încălcat procedura de citare și dreptul său la apărare.

Consideră că, din cuprinsul celor două print screen-uri atașate la petiție, nu reiese că ar fi făcut „afirmații ofensatoare referitoare la persoanele care aparțin etniei evreiești” și nici că ar fi postat „mesaje cu caracter discriminatoriu la adresa persoanelor care aparțin etniei rome”.

Acesta susține că autorul „*autosesizării*” se contrazice singur atunci când, cu un plus de precizie față de acuza inițială, generalizantă, afirmă că „reclamatul atribuie comportament infracțional romilor care lucrează în piețele din București”.

Reclamatul precizează că acest cuvânt „persoanele” (care sunt, în fapt, evreii) nu face distincția dintre singular și plural, fapt evident la nivelul postării sale, care nu se referă decât la o singură persoană; acesta susține că din textul *autosesizării* nu reiese în ce ar consta caracterul discriminatoriu al postării referitor la evrei. Totuși, reclamatul revine și susține că, la nivelul textului incriminat, există o singură propoziție care ar putea fi interpretată ca ofensatoare, dar acea propoziție „*Cu alte cuvinte în România legile se fac în funcție de interesele de familie (...)*” este o interogație și nu o afirmație.

Partea reclamată susține că aceste întrebări și le-a pus după cartea istoricului Alex Mihai Stoenescu, „*Armata, Mareșalul și evreii*” unde se fac referiri, în sensul că legea a fost „emisă incoerent și improvizat la presiunea unor organizații nonguvernamentale și a unor persoane particulare”.

Susține că pretențiile petiționarului referitor la atribuirea unui comportament infracțional romilor care lucrează în piețele din București, sau ofensarea persoanele de naționalitate evreiască nu pot avea legătură cu acesta și nici nu îi pot fi opuse, pentru că ele nu reprezintă faptele de discriminare despre care vorbește legiuitorul, ele reprezintă simple comentarii pe care autorul sesizării le face la adresa unor postări și pentru care nu i se poate impune să răspundă. Consideră că înțelegerea individuală a petiționarului nu poate conduce la concluzia că acesta este autorul unor fapte de discriminare în înțelesul legii.

4.1.3.1. Reclamatul consideră că îi sunt îngeradite dreptul la apărare, petiția fiind una eronat formulată; acesta consideră că nu se poate apăra împotriva unor acuze a căror lipsă

de fundament este de domeniul evidenței; consideră că i s-a încălcat și dreptul la libera exprimare.

4.1.3.2. Consideră că sesizarea nu este motivată și nu se probează deosebirea, excluderea, restricția sau preferința pe bază de etnie făcută de acesta în scopul restrângerii, al înlăturării recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege.

Acesta susține că din motivarea sesizării lipsesc elemente esențiale: faptele sale de deosebire, excludere, restricționare sau preferințe manifestate în scop de a înlătura recunoașterea, folosința sau exercitarea, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul public, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice.

Astfel, partea reclamată solicită CNCD să constate lipsa de obiect a sesizării în baza art. 33 din Procedura internă de soluționare a petițiilor și sesizărilor, deoarece lipsesc aceste fapte.

4.1.3.3. Reclamatul consideră că lipsa motivării petiției îi nesocotește dreptul la apărare, deoarece acuzația este una foarte gravă, ținând cont de profesia pe care o are acesta și de formația acestuia de filolog, formație ce nu poate fi înțeleasă separat de libera exprimare literară.

4.1.3.4. Susține că se simte nevoit să se apere prin conținutul întregii sale activități de până acum și prin atitudinea sa profesională, care nu au fost marcate, până la prezenta autosesizare, de niciun astfel de episod. Astfel, acesta solicită CNCD să ia în considerare faptul că încă de la vârsta de 20 de ani a lucrat intens în cadrul Teatrului Evreiesc de Stat (TES), alături de actori și că a avut cu aceștia relații de prietenie. Astfel, acesta detaliază relațiile profesionale și relațiile de prietenie avute cu actori/ personalități de naționalitate evreiască, piesele pe care le-a scris pentru și despre evrei.

Partea reclamată susține că bunica sa a fost căsătorită, prima oară, cu un evreu, după dispariția acestuia pe frontul Primului Război Mondial recăsătorindu-se și luându-și alt nume.

4.1.3.5. Consideră că acuzațiile care i se aduc sunt interpretate greșit, atitudinea sa având cu totul și cu totul alte conotații, și anume, una politică (pe lângă cea semantică) perfect legale într-o țară democratică. Susține că evreitatea, deplină sau parțială, a unui cetățean, indiferent de țara în care trăiește nu poate constitui în sine un tablou; consideră că a fost interpretată, în mod eronat, poziția sa.

4.1.3.6. Partea reclamată face referire la faptul că domnul O. B. nu este un evreu, întrucât acesta este cetățean român și în mod evident nu prezintă caracteristicile populațiilor semitice originare din Israel sau Iudeea antică.

4.1.3.7. Solicită respingerea acuzației ce i se aduce și anume aceea de a fi făcut afirmații ofensatoare referitoare la evrei, întrucât este evident că este vorba doar despre o singură persoană și nu există argumente în susținerea a celor de care este acuzat; partea reclamată solicită CNCD admiterea lipsei de obiect și a motivării de fapt în ceea ce privește prezenta sesizare.

4.1.3.8. Reclamatul susține că nu ar ezita să adreseze scuze persoanelor pe care, într-un moment de neînțelegere, le-ar fi putut discrimina procedând la manifestarea sau realizarea unor acte de deosebire, excludere sau preferință pe bază de etnie.

Susține că a avut studenți de mai multe etnii de-a lungul timpului și nu știe să fi sesizat vreunul dintre acești studenți fapte de discriminare pe care le-ar fi îndreptat împotriva lor; susține că le-a acordat mai multă atenție decât acorda, în mod normal, studenților români, tocmai datorită unor sensibilități de care a fost în permanență conștient.

Reclamatul susține că s-a implicat financiar și în cazuri umanitare ce privesc persoanele de etnie romă, sau elevii defavorizați și a încercat să ajute clasele romilor din cartierul Rahova.

4.1.3.9. Consideră că cele două postări care fac obiectul prezentei sesizări sunt expresia dreptului la libera exprimare garantat de Constituția României, drept ce este lipsit de echivoc.

Consideră că sesizarea este un act de cenzură îndreptat împotriva sa în mod injust/abuziv, în scop de intimidare și consideră că, prin formularea atât de imprecisă, îi sunt încălcate două dintre drepturile constituționale importante: egalitatea în drepturi și dreptul la apărare, deoarece, din conținutul autosesizării, nu reies faptele de discriminare așa cum sunt acestea definite de legiuitor.

4.1.3.10. Partea reclamată invocă și excepția văditei necompetențe a Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, fundamentată pe lipsa manifestărilor sale discriminatorii pe care legea le-a definit.

Menționează că autosesizarea apare în contextul unui atac instituțional concentrat îndreptat împotriva UNATC, atac susținut de o persoană „*cu un bogat istoric conflictual cu persoana mea și care, în plus, este purtătoarea unei ranchiune față de UNATC care nu a acceptat-o pe un post bugetar în cadrul Școlii doctorale UNATC*”. Acesta susține că a fost lansat un atac fără precedent asupra sa din cauza unor conflicte profesionale.

Partea reclamată consideră că autosesizarea vine în urma relației de prietenie din partea unor persoane care nu au asumat informarea făcută, consideră acest lucru ca fiind abuz în serviciu.

4.1.3.11. Acesta consideră că autosesizarea excede competenței CNCD, deoarece nu a exercitat acte de discriminare împotriva cuiva, cu prilejul exercitării profesiei sale (atribuții) care aparține sistemului educațional.

Susține că nu se probează în ce a constat comportamentul public propagandist și instigator menit să intimideze sau să ofenseze o persoană sau un grup de persoane aparținând anumitor etnii.

Face referire la libertatea de exprimare și susține că textul referitor la un anumit fenomen din unele piețe pe care l-a criticat într-o cheie umoristică ce implică chiar și o parafrază dintr-o reclamă făcută unui iaurt a fost concepută în sensul conținutului art. 2 alin. 3 din O.G. nr. 137/2000 unde se face referire la „scop legitim”; scopul legitim al diatribei sale a fost și este acela de a îndrepta prin atitudine civică o situație ce se referă la unele acte de corupție din piețele din București și care nu făcea nicio discriminare între romi și români dat fiind faptul că și oficialii piețelor și primarii erau prinși în cheia acuzator-comică a textului; susține că atitudinea avută este cheia stilistică a satirei.

Susține că și-a exprimat liber și cu umor părerea despre o emisiune pe care o viziona la tv, sau despre subiectele de pe agenda publică a Senatului sau a istoricilor de marcă.

Susține că postarea sa a fost bazată pe rapoarte ale Poliției capitalei și pe alte surse de informație și chiar și pe baza experienței personale ca cetățean care face piața. În acest sens atașează documente la dosar.

Acesta susține că, în comparație cu unele emisiuni televizate unde se vorbește despre astfel de lucruri, numai acesta este tras la răspundere.

Solicită CNCD să îi comunice punctul de vedere pe marginea excepțiilor invocate și motivarea petiției.

Partea reclamată anexează documente la dosar.

V. Motivele de fapt și de drept

5.1. În fapt, Colegiul director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării (C.N.C.D.) constată că partea reclamată a postat, pe rețeaua de socializare Facebook, la data de 09.04.2015, mesaje cu caracter discriminatoriu la adresa persoanelor de etnie romă și la adresa evreilor.

Colegiul director reține faptul că partea reclamată a fost citată de 3 (trei) ori la sediul Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării.

5.2. Ordonanța de Guvern nr. 137/2000 privind combaterea și sancționarea tuturilor formelor de discriminare, republicată (în continuare **O.G. nr. 137/2000**) la art. 2 alin. 1 prevede: *„Potrivit prezentei ordonanțe, prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice.”*

5.3. Astfel se poate considera discriminare

- o diferențiere
- bazată pe un criteriu
- care atinge un drept.

5.4. În conformitate cu jurisprudența CEDO în domeniu, diferența de tratament devine discriminare atunci când se induc distincții între situații analoage și comparabile fără ca acestea să se bazeze pe o justificare rezonabilă și obiectivă. Instanța europeană a decis în mod constant că pentru ca o asemenea încălcare să se producă *„trebuie stabilit că persoane plasate în situații analoage sau comparabile, în materie, beneficiază de un tratament preferențial și că această distincție nu-și găsește nicio justificare obiectivă sau rezonabilă”*. CEDO a apreciat prin jurisprudența sa, că statele contractante dispun de o anumită marjă de apreciere pentru a determina dacă și în ce măsură diferențele între situații analoage sau comparabile sunt de natură să justifice distincțiile de tratament juridic aplicate.

5.5. Criteriul de diferențiere este cel etnic și național.

5.6. Dreptul restrâns este dreptul la demnitate, garantat de **Constituția României**.

5.7. În concluzie, sunt incidente prevederile art. 2 alin. 1 a **O.G. nr. 137/2000**, republicată. Astfel, postările reclamatului din data de 9 aprilie 2015 *„...piețele din București sunt în mâinile mafiei țigănești care spăguiește primăriile din supraprețul pe cale-l plătim noi. Concluzie: românii muncesc în legumicultură, românii plătesc șpaga la primării prin supraprețul pus de țigani...”*, *„...dacă în România evreii au fost anihilați de unde au apărut (și încă la conducerea țării) Roman, Ilieascu, Brucan, Cazimir, Ionescu, și, practic întregul aparat de stat?...”* creează o deosebire pe bază de etnie și naționalitate care are ca efect restrângerea exercitării, în condiții de egalitate, a dreptului la demnitate.

5.8. Conform art. 15 al **O.G. nr. 137/2000**, republicată, *„Constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, dacă fapta nu intra sub incidența legii penale, orice comportament manifestat în public, având caracter de propagandă naționalist-șovină, de instigare la ură rasială sau națională, ori acel comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere de intimidare, ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare, îndreptat împotriva unei persoane, unui grup de persoane sau unei comunități și legat de apartenența acestora la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată ori de convingerile, sexul sau orientarea sexuală a acestuia.”*

5.9. Postarea mesajelor ce fac obiectul prezentei cauze, mesaje cu caracter discriminatoriu la adresa persoanelor de etnie romă și la adresa evreilor, creează o atmosferă

ostilă, degradantă, umilitoare la adresa tuturor persoanelor de etnie romă și care sunt de naționalitate evrei. Astfel sunt incidente și prevederile art. 15 al **O.G. nr. 137/2000**.

5.10. Directivele Uniunii Europene în domeniu (ex. **Directiva Consiliului 2000/43/CE**, prin art. 15) și jurisprudența Curții Europene de Justiție solicită statelor membre Uniunii Europene aplicarea de sancțiuni efective, proporționale și descurajante.

5.11. Libertatea de exprimare este un drept esențial într-o democrație, însă nu este un drept absolut.

5.12. Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale (cunoscut în general sub denumirea de **Convenția europeană a drepturilor omului**, în continuare **Convenția**) prevede, la art. 10 alin. 2, limitarea libertății de exprimare: „*Exercitarea acestor libertăți, ce comportă îndatoriri și responsabilități, poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau unor sancțiuni prevăzute de lege care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății sau moralei, protecția reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.*” Prin urmare, în conformitate cu acest tratat internațional, în Europa libertatea de exprimare nu este un drept absolut. Nu este lipsit de relevanță nici faptul că libertatea de exprimare este singurul drept cu privire la care **Convenția** subliniază: „*comportă îndatoriri și responsabilități*”. Totodată, art. 17 al **Convenției** interzice abuzul de drept: „*Nicio dispoziție din prezenta convenție nu poate fi interpretată ca implicând, pentru un stat, un grup, sau un individ, un drept oarecare de a desfășura o activitate sau de a îndeplini un act ce urmărește distrugerea drepturilor sau a libertăților recunoscute de prezenta convenție sau de a aduce limitări mai ample acestor drepturi și libertăți decât acelea prevăzute de aceasta convenție.*”

5.13. Curtea Europeană a Drepturilor Omului (în continuare CEDO) analizează, în ordine, următoarele aspecte:

- existența unei limitări a libertății de exprimare;
- legalitatea restrângerii libertății de exprimare prin
 - existența unei norme juridice care prevede restrângerea;
 - calitatea normei juridice, și anume
 - accesibilitatea;
 - precizia;
 - previzibilitatea normei;
- legitimitatea restrângerii, ceea ce trebuie să fie prevăzută de **Convenție** (pentru securitatea națională, integritatea teritorială, siguranța publică, apărarea ordinii, prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății, moralei, reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale, pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești);
- necesitatea restrângerii într-o societate democratică.

5.14. În mod evident, orice sancționare a limbajului discriminatoriu, chiar și doar printr-un avertisment de natură contravențională, reprezintă o limitare a libertății de exprimare.

5.15. Privind legalitatea restrângerii, situația din România este cât se poate de clară. **Decizia nr. 62 din 18.01.2007 a Curții Constituționale** promovează respectarea dreptului la demnitate; există și o protejare a dreptului la demnitate prin art. 15 al **Ordonanței de guvern nr. 137/2000 privind combaterea tuturor formelor de discriminare**, republicată, accesibilă (prin publicarea în *Monitorul Oficial al României*), cu sancțiuni evidente.

5.16. Legitimitatea sancționării este dată prin nevoia de a proteja, în principal, reputația și drepturile altora, dar se poate invoca, spre exemplu, și siguranța publică, apărarea ordinii, protecția moralei etc.

5.17. Prima cerință, cea a **existenței unei prevederi legale**, care să reglementeze ingerința statului în exercitarea dreptului libertății de exprimare este îndeplinită de art. 2 alin. (1) coroborat cu art. 15 din O.G. 137/2000. Totuși, apreciem că aceste texte de lege trebuie coroborat cu art. 2. alin. (8) din O.G. 137/2000 potrivit căruia „prevederile ordonanței nu pot fi interpretate în sensul restrângerii dreptului la libera exprimare, a dreptului la opinie și a dreptului la informație”. Apreciem că **ambele texte normative sunt previzibile și accesibile**, deși protejează o valoare fundamentală într-o societate democratică și sunt noțiuni care au și un caracter abstract.

Ingerința să urmărească un scop legitim

5.18. Raportat la **scopul legitim urmărit** prin posibila ingerință a statului în libertatea de exprimare se urmărește protejarea demnității umane a tuturor cetățenilor din România, indiferent de orientarea sexuală a acestora.

Protecția demnității unei persoane aparținând unui grup vulnerabil, constituie un scop legitim într-o societate democratică. Pentru a se produce o atingere, încălcare a demnității umane, ca drept constituțional protejat, postările, obiect al prezentei petiții, ar trebui să întrunească elementele:

- un comportament manifestat în public, având caracter de propagandă sau de instigare la ură pe criteriul etnic și naționalitate,
- ori un comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare îndreptate împotriva unui grup de persoane legat de etnia sau naționalitatea acestora – astfel cum prevede art. 15 din O.G. 137/2000, republicată.

5.20. Colegiul director constată că primele două condiții (să existe o prevedere legală și să se urmărească un scop legitim) pentru a fi acceptată o ingerință a statului sunt îndeplinite.

Necesitatea ingerinței

5.21. Rămâne de competența Colegiului director să stabilească dacă interferența în libertatea de exprimare „este necesară într-o societate democratică”.

5.22. În acest demers, Colegiul director analizează dacă există motive „relevante și suficiente” care să justifice ingerința în libertatea de exprimare din perspectiva unei „nevoi imperioase” („pressing social need”).

5.23. Identificarea unei „nevoi imperioase”, respectiv necesitatea oricărei restricții privitoare la exercițiul libertății de exprimare trebuie să fie stabilită într-o manieră convingătoare, iar **autorității naționale îi revine atributul evaluării existenței unei “nevoi imperioase” susceptibile de o anumită marjă de apreciere** (Corneliu Bârsan, Convenția Europeană a drepturilor omului, Comentariu pe articole, Vol. I., Ed. All Beck, București, 2005, pag. 801.)

5.24. În conformitate cu principiul subsidiarității, statele membre dispun de o „margină de apreciere” în stabilirea limitării libertății de exprimare. Autoritățile statelor membre au un contact direct și permanent cu realitățile sociale și sunt primele care se pronunță asupra existenței unei „nevoi sociale presante”. Marginea de apreciere se va stabili potrivit standardelor minime ale CEDO. (vezi Handyside v. United Kingdom par. 48 și par. 49).

Elemente luate în considerare la stabilirea necesității ingerinței statului în libertatea de exprimare

5.25. În scopul de a determina dacă postarea mesajelor pe rețeaua de socializare Facebook, obiect al prezentei sesizări, constituie un discurs de ură, Colegiul va examina:

obiectivul urmărit de reclamat, contextul în care a avut loc, conținutul postării mesajelor pe rețeaua de socializare Facebook, rolul în societate al persoanei, autor al afirmației.

Obiectivul urmărit de reclamat

5.26. Obiectivul urmărit de reclamat este important: a dorit acesta să disemineze opinii legate de acțiunile ce se petrec în piețele din București în ceea ce privește persoanele de etnie romă și situația persoanelor care se află la conducerea țării în ceea ce privește evreii. În acest punct, Colegiul director nu analizează intenția de a discrimina a reclamatului, acest aspect nu are relevanță în stabilirea unei fapte de discriminare.

5.27. Colegiul apreciază că, în speță, postările mesajelor reclamatului (pe rețeaua de socializare Facebook) nu au avut rolul de a analiza din punct de vedere legal situația din piețele din București, în primul caz și, în ceea ce privește mesajele cu caracter discriminatoriu adresat evreilor, în ceea ce privește cea de-a doua situație, partea reclamată exprimându-și opinia cu privire situația oamenilor care se află la conducerea țării.

Contextul în care au fost postate mesajele

5.28. Postarea mesajelor cu caracter discriminatoriu a fost pe rețeaua de socializare Facebook, în data de 9 aprilie 2015.

5.29. Prin apărările formulate, reclamatul a subliniat faptul că aceste întrebări și le-a pus după cartea istoricului Alex Mihai Stoenescu „Armata, Mareșalul și evreii” unde se fac referiri în sensul că legea a fost „emisă incorect și improvizat la presiunea unor organizații nonguvernamentale și a unor persoane particulare”. În ceea ce privește postarea mesajelor ce fac obiectul prezentei cauze în legătură cu persoanele de etnie romă, reclamatul susține că ele reprezintă simple comentarii referitoare la un anumit fenomen din piețe pe care l-a criticat într-o cheie umoristică pentru care nu poate fi ținut să răspundă. Reclamatul susține că scopul legitim al diatribei sale a fost și este acela de a îndrepta, prin atitudine civică, o situație ce se referă la unele acte de corupție din piețele din București și care nu făcea nicio discriminare între romi și români, dat fiind faptul că și oficialii piețelor și primarii erau prinși în cheia acuzator-comică a textului

Conținutul mesajelor postate pe rețeaua de socializare Facebook

5.30. După cum am arătat anterior nu se poate disocia între acțiunile ce se petrec în piețele din București și persoanele care se află la conducerea țării și apartenența acestor grupuri de persoane la etnia romă și naționalitatea evreiască.

5.31. În apărarea sa, reclamatul arată faptul că acestea au fost simple comentarii referitoare la un anumit fenomen din piețe pe care l-a criticat într-o cheie umoristică ce implică chiar și o parafrază dintr-o reclamă făcută unui iaurt legate de situația actuală petrecută în piețele din București (în primul caz) și întrebări și le-a pus după cartea istoricului Alex Mihai Stoenescu „Armata, Mareșalul și evreii” (în cel de-al doilea caz).

Rolul în societate a persoanei, autor al mesajelor ce fac obiectul prezentei cauze, postate pe rețeaua de socializare Facebook

5.32. Din perspectiva analizei limitelor libertății de exprimare, rolul, poziția autorului mesajelor ce fac obiectul prezentei cauze, postate pe rețeaua de socializare Facebook, supuse controlului este determinantă. Partea reclamată este o persoană cunoscută, cu un impact asupra societății civile. În acest caz, reclamatul avea toată libertatea să se exprime cu privire la anumite situații care se petrec în societatea civilă, însă nu pot fi acceptate stereotipuri legate de criteriul etnic și național.

Concluzii

5.30. Colegiul director reiterează faptul că libertatea de exprimare constituie valoarea fundamentală a unei societăți democratice și plurale. Din această perspectivă, libertatea de exprimare are un rol substanțial în rândul drepturilor fundamentale cuprinse în Constituție și constituie trunchiul comun pentru exercitarea drepturilor fundamentale din sfera comunicării.

În această sferă se includ: dreptul la libertatea presei, dreptul la libera exprimare a creațiilor artistice sau cele din zona literaturii, libertatea de predare a științei și libertatea creației. De asemenea, de acest trunchi comun se leagă și libertatea conștiinței, a religiei și libertatea de întrunire. Acest grup de drepturi asigură participarea avizată a cetățeanului la procesele sociale și politice. Exprimarea liberă a opiniilor și credințelor, chiar și a celor nepopulare sau atipice, reprezintă condiția fundamentală a existenței unei societăți vii și capabilă de dezvoltare.

5.31. În nenumăratele decizii asupra libertății de exprimare, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a arătat că acest drept „acoperă nu numai informațiile și ideile primite favorabil sau cu indiferență ori considerate inofensive, dar și acele care șochează sau deranjează. Acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței, spiritului deschis, fără de care nu există societate democratică”.

5.32. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat, într-o formulă care este preluată aproape ca o clauză de stil în toată jurisprudența sa subsecventă în materie, că “libertatea de exprimare, garantată de art.10 parag.1, constituie unul din fundamentele esențiale ale unei societăți democratice și una din condițiile primordiale ale progresului societății și împlinirilor personale. Subiect al paragrafului 2 al Articolului 10, Libertatea de expresie include „nu numai informațiile și ideile primite favorabil sau cu indiferență [de către opinia publică] ori considerate inofensive, dar și pe acelea care ofensează, șochează sau deranjează. Acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței și spiritului deschis, fără de care nu există societate democratică”.

5.33. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a fundamentat necesitatea protejării libertății de exprimare în primul rând pe valoarea pe care acesta o reprezintă ca mijloc pentru a asigura buna funcționare a unei societăți democratice. De aici decurge poziția privilegiată acordată liberei discutări a chestiunilor de interes general, și în particular libertății presei, atunci când aceasta intră în conflict cu alte valori pe care statul le poate în mod legitim apăra.

5.34. În speța de față se impune interferența statului în limitarea libertății de exprimare, partea reclamată depășind limitarea la simple afirmații legate de acțiuni ce se petrec în societatea civilă și la persoanele care se află la conducerea țării, exprimându-și opinia cu privire la acestea în întregul, său. Atitudinea și modul de manifestare a reclamatului a condus la lezarea demnității întregii comunități de persoane care aparțin etniei rome și a întregii comunități de persoane care sunt de naționalitate evreiască, fiind creat un sentiment de inferioritate a acestor grupuri de persoane.

5.35. Trebuie avute în vedere stereotipurile, atât cele pozitive, cât și cele negative, atât de către societate în general cât și de către persoane publice, rolul acestora fiind deosebit de important în formarea unei societăți care își respectă toți semenii săi, fără niciun fel de deosebire.

5.36. Libertatea de exprimare este un drept recunoscut de societate, Curtea Europeană a Drepturilor Omului statuând deseori, pe baza jurisprudenței că aceasta nu trebuie să încalce anumite limite care țin în plus de protecția reputației și drepturilor celorlalți.

5.37. Reclamatul este o persoană cunoscută, cu un puternic impact asupra societății civile. Cu siguranță se pot aduce critici privind modul de funcționare a sistemului, a actelor de

corupție care se petrec în societate, a persoanelor care se află la conducerea țării, însă aprecierile asupra acestor aspecte nu ar trebui să producă lezarea demnității personale.

5.38. Postarea respectivelor mesaje ce fac obiectul prezentei cauze a fost de natură a crea o atmosferă ostilă, fapta fiind cu atât mai gravă cu cât s-a produs în spațiul public (rețeaua de socializare Facebook).

5.39. Exercițarea libertății de exprimare comportă obligații și responsabilități, astfel încât este de dorit să fie evitate afirmațiile care ofensează în mod gratuit fără a duce la un progres al relațiilor umane.

5.40. Afirmațiile ce fac referire la romi și evrei nu duc la un progres al relațiilor umane, ci, din contră, întăresc stereotipurile negative față de aceste grupuri de persoane, având ca efect discriminarea la școală, la angajare, la accesul la servicii și locuri publice etc.

5.41. Toleranța și respectarea demnității umane constituie fundamentul democrației și societății pluraliste, prin urmare este necesar să se sancționeze orice formă de expresii care promovează ura bazată pe intoleranță.

5.42. Se impune astfel descurajarea încălcării dreptului la demnitate, indiferent de calitatea persoanelor care comit o astfel de faptă.

5.43. Prin urmare fapta reclamatului care reprezintă obiectul petiției, nu este protejată de art. 10 al *Convenției pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale*.

5.44. Potrivit art. 15 din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare *„Constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, dacă fapta nu intră sub incidența legii penale, orice comportament manifestat în public, având caracter de propagandă naționalist - șovină, de instigare la ură rasială sau națională ori acel comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere de intimidare, ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare, îndreptat împotriva unei persoane, unui grup de persoane sau unei comunități și legat de apartenența acestora la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată ori de convingerile, sexul sau orientarea sexuală a acestuia”*.

5.45. În doctrina de specialitate privitoare la dreptul la opinie și exprimare, precum și exercitarea acestuia, se remarcă, sub acest aspect, că Pactul internațional privitor la drepturile civile și politice (publicat în Colecția de Legi și Decrete IV/1974) prin art. 19 alin. 3 stabilește că „exercițiul libertății de exprimare comportă îndatoriri speciale și responsabilități speciale și că poate fi supusă anumitor restricții care trebuie să fie expres stabilite prin lege și sunt necesare: respectul drepturilor sau reputației altora; salvagardării siguranței naționale, ordinii publice, sănătății sau moralității publice”.

5.46. Convenția Europeană a Drepturilor Omului, ratificată de România prin Legea nr. 30 din 18 mai 1994, prevede în art.10 că: *“orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare” și precizează în mod expres limitele acestui drept în alineatul 2 al aceluiași articol: “exercitarea acestor libertăți, (n.n. libertatea de exprimare, de opinie și libertatea de a primi sau de a comunica informații ori idei) ce comportă îndatoriri și responsabilități, poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru (...) protecția reputației sau a drepturilor altora.”*

5.47. Colegiul director reține faptul că postarea mesajelor ce fac obiectul cauzei de către partea reclamată au un caracter discriminatoriu, potrivit art. 2 alin. 1 coroborat cu art. 15 din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, constatând astfel săvârșirea unei fapte de discriminare.

5.48. Art. 26 alin. 1 al **O.G. nr. 137/2000** (la data comiterii faptei) prevede: *„Contravențiile prevăzute la art. 2 alin. (2), (4), (5) și (7), art. 6-9, art. 10, art. 11 alin. (1), (3) și (6), art. 12, 13,*

14 și 15 se sancționează cu amendă de la 1.000 lei la 30.000 lei, dacă discriminarea vizează o persoană fizică, respectiv cu amendă de la 2.000 lei la 100.000 lei, dacă discriminarea vizează un grup de persoane sau o comunitate.”

5.49. Colegiul director decide aplicarea amenzii în valoare de 2.000 lei pentru afirmațiile legate de persoanele de etnie romă și a amenzii în valoare de 2.000 lei pentru afirmațiile legate de evrei, având în vedere următoarele:

- a) discriminarea a vizat, în primul rând, persoanele de etnie romă;
- b) romii întâmpină o serie de dificultăți în societate datorită stereotipurilor legate de comportamentul deviant atribuit membrilor comunității prin afirmații similare celor care fac obiectul petiției;
- c) discriminarea a vizat, în al doilea rând, persoanele de naționalitate evreiască;
- d) discriminarea pe criteriul etnic și naționalitate trebuie să fie considerată ca fiind o faptă extrem de gravă. Curtea Europeană a Drepturilor Omului, prin soluțiile pronunțate (ex. **Moldovan și alții împotriva României nr. 2** din 12.07.2005) arată că acest tip de discriminare este atât de grav, încât reprezintă tratament degradant în sensul art. 3 al **Convenției europene a drepturilor omului**;
- e) fapta a fost comisă de o persoană cu importante funcții (profesor universitar dr. la Universitatea de Artă Teatrală și Cinematografică I.L.Caragiale din București), care reprezintă un model pentru comunitate.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare**, republicată, cu unanimitatea membrilor prezenți la ședință

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

1. Postarea mesajelor ce fac obiectul prezentei cauze, mesaje cu caracter discriminatoriu la adresa persoanelor de etnie romă, pe rețeaua de socializare Facebook, reprezintă discriminare conform art. 2 alin. 1 coroborat cu art. 15 al **O.G. nr. 137/2000**;
2. Aplicarea amenzii contravenționale în valoare de 2.000 lei față de reclamatul S.A. în ceea ce privește postarea, pe rețeaua de socializare Facebook, mesajelor ce fac obiectul prezentei cauze, ce au caracter discriminatoriu la adresa persoanelor de etnie romă.
3. Postarea mesajelor ce fac obiectul prezentei cauze, mesaje cu caracter discriminatoriu la adresa evreilor, pe rețeaua de socializare Facebook, reprezintă discriminare conform art. 2 alin. 1 coroborat cu art. 15 al **O.G. nr. 137/2000**;
4. Aplicarea amenzii contravenționale în valoare de 2.000 lei față de reclamatul Sergiu Anghel în ceea ce privește postarea, pe rețeaua de socializare Facebook, mesajelor ce fac obiectul prezentei cauze, ce au caracter discriminatoriu la adresa evreilor.
5. O copie a hotărârii se va transmite părților

VI. Modalitatea de plată a amenzii

Amenda contravențională se va plăti la Direcția Generală de Impozite și Taxe Locale a Sectorului 1 București, conform Ordonanței nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor. Contravenientul este obligat să trimită dovada plății amenzii către Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării (cu specificarea numărului de dosar)

VII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată în termenul legal de 15 zile potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ** la instanța de contencios administrativ.

Membrii Colegiului director prezenți la ședință

ASZTALOS Csaba Ferenc – Membru

BERTZI Theodora – Membru

GHEORGHIU Luminița - Membru

HALLER Istvan – Membru

LAZĂR Maria – Membru

MANOLE Petre Florin – Membru

POPA Claudia Sorina – Membru

Hotărâre redactată de – P.F.M./B.B.

Notă: prezenta Hotărâre emisă potrivit prevederilor legii și care nu este atacată în termenul legal, potrivit **OG 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii 554/2004 a contenciosului administrativ**, constituie de drept titlu executoriu.

Verificat SCSRP